

Akce a „směr času“

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2007](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2007](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 22. 9. 2007
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 22. 9. 2007

Akce a „směr času“

Každá akce (rozumí se skutečná akce) přináší do světa, jak „jest“, něco nového, co tam dosud nebylo a co nelze nijak odvozovat od čehokoli, co tam už „bylo“; to pochopitelně neznamená, že se každá akce (zejména kterákoli komplikovanější akce) může obejít bez použití a využití mnoha „složek“, které tu už „byly“. Na tom právě záleží jak průběh, tak výsledek takové akce, jaké „složky“ se jí podařilo použít pro své „uskutečnění“. Zatímco se jak filosofie, tak vědy, jež se od ní oddělily, zajímají především a takřka výhradně o tyto „složky“ (většinou „nižší“), ona „novost“, která je pro každou akci tak charakteristická a přímo konstitutivní, bývala přehlížena a ponechávána stranou. A pokud se přece jen tento problém „novosti“ někdy dostal do okruhu toho, co bylo tematizováno, ukázalo se velmi rychle, že zcela chybí potřebný pojmový (myšlenkový) aparát, který by dovoloval problém třeba jen formulovat a tak předběžně uchopit. Přímo nepřekonatelnou překážkou bylo v těchto případech zcela nesprávné a vlastně nevypracované pojetí času, časovost a zejména budoucnosti. Máme-li vůbec uznat, že něco takového jako „akce“ (a to znamená s přiznáním její „novosti“) je možné, nemůžeme její zdroj či původ vidět v ničem již uskutečněném (a tedy minulém); každá akce je děním resp. součástí dění („výběžkem“ událostního dění), a každé dění začíná tak, že nejprve není. Kdybychom nepředpokládali něco elementárně důležitého, ani přímo pro akci (a vůbec událost) konstitutivního, co „přichází“ z budoucnosti, nemohli bychom „novost“ nijak vysvětlit – a tedy ani uznat. Rozhodující tu je, abychom dokázali myslet „přicházení z budoucnosti“, aniž bychom to nějak předem jako hotové, již nějak uskutečněné do té budoucnosti „strkali“. Zároveň je důležité si plně uvědomit, že vlastní akce ve svém „ohnisku“ či „jádru“ směřuje opačným směrem než tzv. reálné dění (tzv. „uskutečňování“), totiž do budoucnosti. Pouze výsledky akcí resp. jejich relikty se „dějí“ tak, že ze své aktuálnosti přecházejí do minulosti, tj. vlastně – až na ty relikty či zbytky – pomíjejí. K tomu, aby nějaká akce mohla být zahájena, potřebuje naprosto nutně něco „času“, tj. budoucnosti; a toto „něco“, co je pro ni nezbytné, jí musí být „přiděleno“ jako její „budost“. (Přesněji: potřebuje to subjekt té akce, a ona „budost“ musí být přidělena právě jemu; ovšem je to událost sama, která si musí aktivně svůj subjekt ustavit, případně jinak řečeno, musí se sama aktivně stát subjektem.) – Výsledkem našich úvah je tedy následující závěr: nutnou součástí či složkou akce (a vůbec pravé události) je ono přidělení budosti, umožňující, aby se událost jednou svou bytostnou složkou jakoby aktivně vyklonila do budoucnosti, tj. aby (v kritické vzpomínce na Heideggera a řeckou ideu „ekstase“) do budoucnosti jen nestála ani netrčela, nýbrž aby přicházející budoucnosti aktivně vycházela vstříc.

(Písek, 070922-2.)